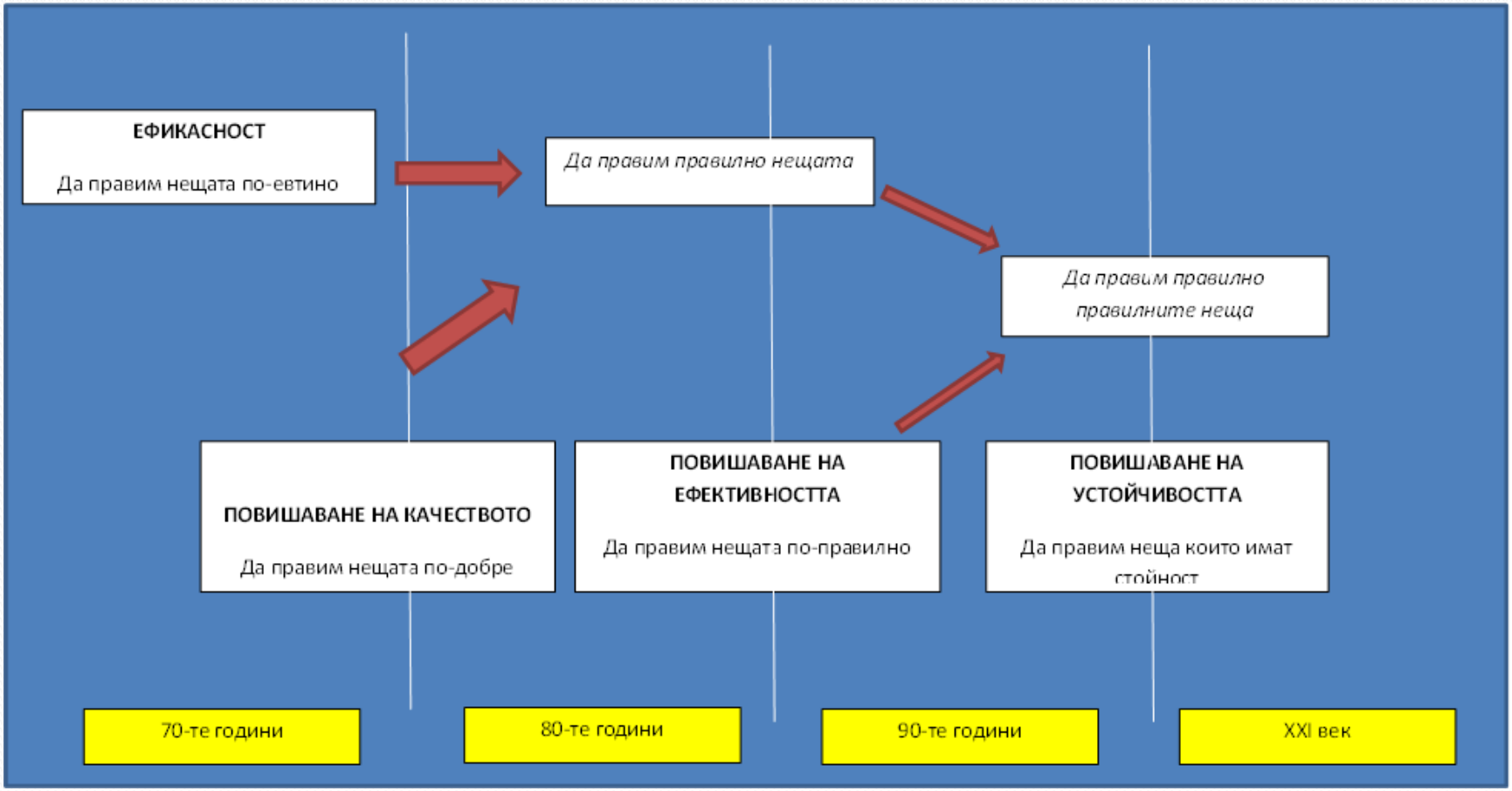
ОЦЕНКАТА НА ЗДРАВНИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В БЪЛГАРИЯ

Проф. П. Салчев, дм, ми
Доц. Е. Григоров, дм
Национален център по обществено здраве и анализи

Здравен дебат
“**Иновации и оценка на здравните технологии – ползи и предизвикателства**”
Организатор: Здравен портал **Puls.bg** съвместно с **Investor.bg**
***24 юни 2016 г.** в София Хотел Балкан*

Еволюция на здравеопазване базирано на доказателства

Източник : Muir Gray JA. modified

Какво е оценка на здравните технологии?

- **Дефиниция:** Оценката на здравните технологии (HTA-Health Technology Assessment) е научно обоснована методология, която дава насоки за вземане на решения на базата на доказателства относно ценообразуването и реимбурсирането на здравни технологии и лекарствени терапии.
- **Целта е** да се идентифицират онези здравни програми, стоки и услуги, които предлагат най-голяма стойност за единица разход, а политиците да вземат обосновани решения относно тяхното прилагане в практиката.
- **Крайният резултат** е и създаване на мост между света на науката и вземането на решения

Кои са здравните технологии?

- Лекарствени продукти;
- Медицински изделия(апарати, устройства, тестове и др.);
- Интервенции;
- Процедури;
- Терапии;
- Здравни програми;
- Хранителни добавки (примерно Витамин D)

Какво включва ОЗТ?

1. анализ на здравния проблем;

2. сравнителен анализ на терапевтичната ефикасност, ефективност и безопасност на лекарствения продукт;

3. анализ на фармако-икономическите показатели;

4. анализ на бюджетното въздействие.

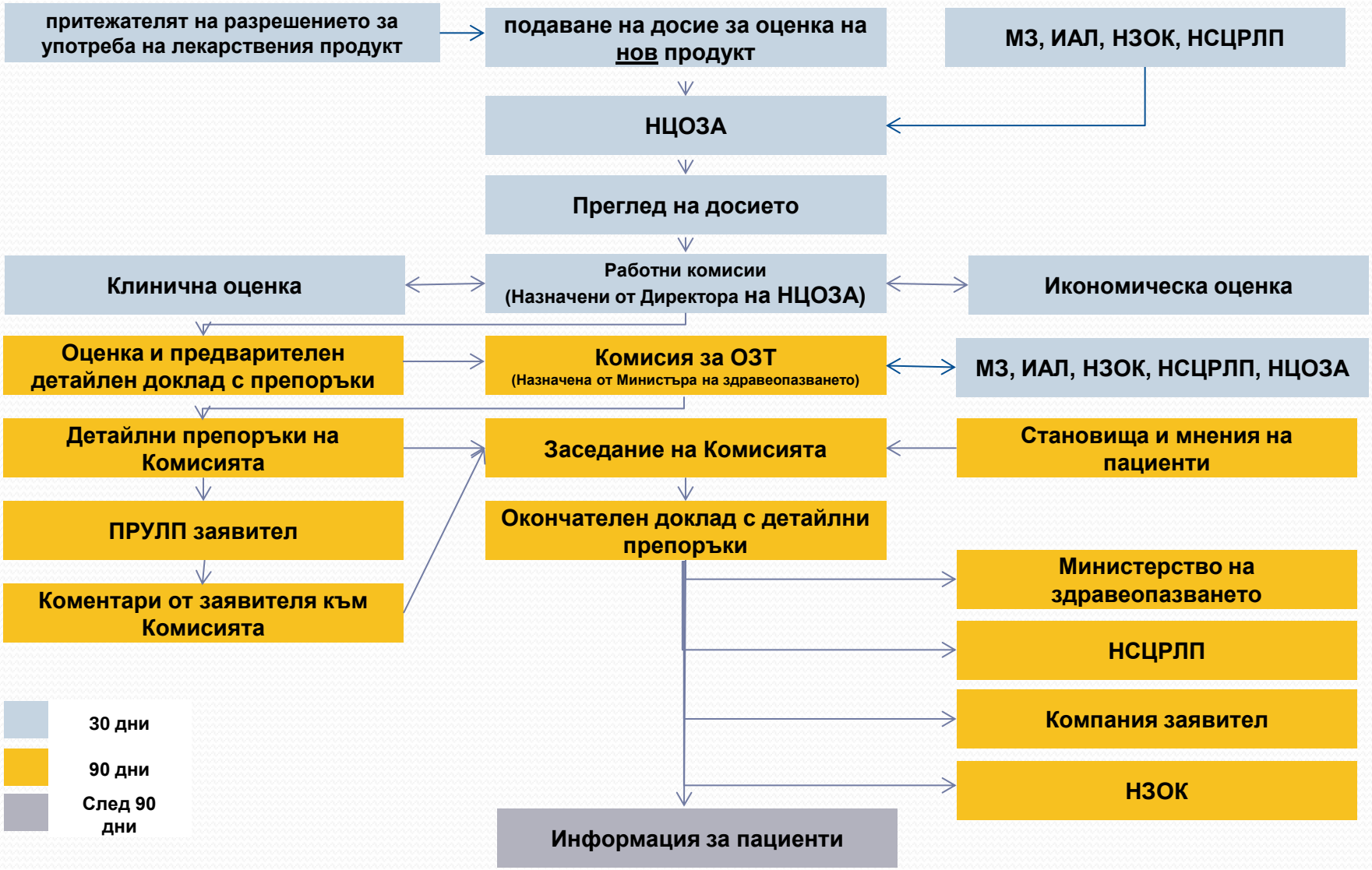
Ползи от въвеждането на ОЗТ

- **За пациентите**
  - Достъп до нови и ефективни технологии
  - Максимизиране на здравните резултати
  - Постигане на знания, опит и информираност
- **За индустрията**
  - Стимули за развитие на нови технологии – производителите са „врата“ към иновациите
  - Участва в баланса между целите на здравната система и осигуряване на достъп до нови технологии
  - Осигуряване на експертни познания и опит при специфични технологии
- **За обществото**
  - Вземане на информирани политически решения
  - Икономическа ефективност
  - Използване на ограничените ресурси за постигане на по-добри резултати

Стойност за здравето при въвеждането на ОЗТ

- **Икономическа** – *устойчивост на системата*
- **Етична** – *качество на грижите*
- **Социална** – *справедливост*
- **Научна** – *нови знания и умения*
- **Институционална** – *свързване на науката с политиката*

Организация на ОЗТ - България

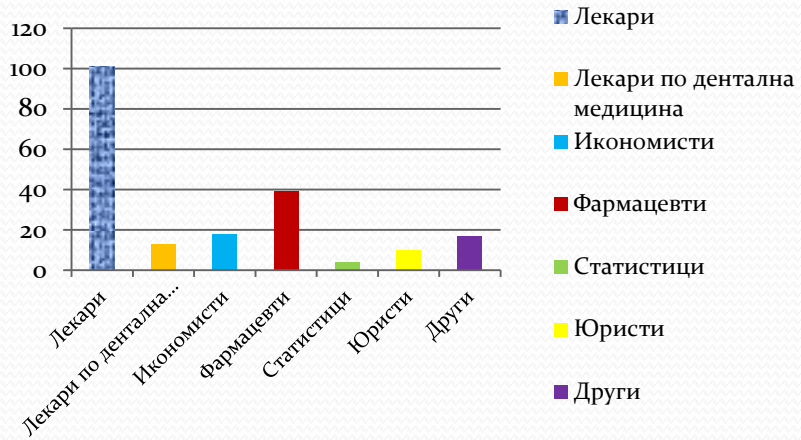

Проблеми при въвеждането на ОЗТ в България

- Ресурсно осигуряване на процеса по организацията и въвеждането на ОЗТ
  - Все още не е решен въпроса с осигуряването на средства за функционирането
  - Няма решение относно заплащането на такса
- Наличието на човешки ресурси и експертна подготвеност
  - Липса на специфично обучение
  - Липса на инвестиции за обучение на експерти
- Наличие на достоверни и достъпни данни
  - Относно епидемиологията на заболяванията
  - Относно заплащането на различните лечебни алтернативи – цени и нива на реимбурсация
  - Относно цените на здравните услуги
  - Локални данни за качество на живот
  - Достъп и/или липсата на данни от пациентски регистри
- Наличието на ръководства и оценъчни скали за различните методологии
  - Необходимост от стандартизация на оценките на докладите по ОЗТ

Първи стъпки за решаване на проблемите по въвеждане на ОЗТ

- Подбор на експерти
  - Създадена база данни с експерти:
    - Лекари -101
    - Дентална медицина -13
    - Икономисти -18
    - Фармацевти -39
    - Статистици -4
    - Юристи -10
    - Други – 17

  - Стартиране на процеса на обучение – 1 модул на лятното училище по ОЗТ – 22-23 юни 2016 г.
  - Подготовка и издаване на учебник по ОЗТ – края на септември 2016 г.
  - Стартирало обучение във ФОЗ – катедра ОЗТ от 2015 г.

Първи стъпки… (продължение)

- Осигуряване на необходимите средства от МЗ – стартирало
- Осигуряване на достоверни данни
  - Пред приключване е създаването на регистри по редки заболявания и диабет, осъвременяване на регистъра за онкологични заболявания
  - Осигуряване на данни за качество на живот и коефициентите QALY – финализиране до края на годината

Стандартизация на оценките на докладите по ОЗТ

- Въвеждането на обективни критерии и методи за оценка на докладите по ОЗТ и включването на нова технология в Позитивния лекарствен списък (ПЛС) е с цел повишаване прозрачността и обективността при вземане на решения от назначената със заповед на Министъра на здравеопазването комисия по ОЗТ.
- Подготвени са:

- методология за оценка на доклад на работна комисия

- методология за оценка за включване на нова технология в позитивния лекарствен списък

ОЦЕНКА НА ПРОЕКТА НА ДОКЛАД НА РАБОТНАТА КОМИСИЯ ПО ЧЛ. 10

- Методиката за оценка се базира на четири основни критерии за приемането на доклада, а именно:
  - Анализ на здравния проблем
  - Сравнителен анализ на терапевтичната ефикасност/ефективност и безопасност
  - Анализ на фармако-икономическите показатели
  - Анализ на бюджетното въздействие
- Всеки от тези критерии съдържа в себе си изпълнението на съответните показатели, като оценката им се на основата на отговора на въпросите дали са изпълнени (налични) - „да“, не са изпълнени – „не“ или са частично изпълнени „частично“.
- Максималният брой точки „да“ при оценяването на доклада е **53**.
- Условията за приемане на доклада са:
- Докладът на Комисията по чл. 10 от Наредбата се приема ако общата оценка на показателите от доклада е по-голяма от 48 точки (90% от максималния брой точки).
- От максималния брой точки отговорът "да" трябва да бъде не по-малко от 70% (37 точки).

Критерии за приемане на доклада по ОЗТ

КРИТЕРИИ ЗА ПРИЕМАНЕ НА ДОКЛАДА ПО ОЗТ	да	не	частично
1. Анализът на здравния проблем	6	0	0,5
2. Сравнителен анализ на терапевтичната ефикасност/ефективност и безопасност	3	3	5
3. Анализ на фармако-икономическите показатели.	7	0	5,5
4. Анализ на бюджетното въздействие	1	0	3,5
Обща оценка по показателите на доклада	17	3	14,5
Обща оценка на доклада	31,5		
Приемане на доклада	Докладът не се приема		
Брой на потенциалните пациенти, които ще бъдат подходящи за лечение с новата здравна технология			26000
Условия за приемане: Докладът на Комисията по чл. 10 от Наредбата се приема ако общата оценка на показателите от доклада е по-голяма от 48 точки (90% от максималния брой точки). От максималния брой точки отговорът "да" трябва да бъде не по-малко от 70% (37 точки).			
Забележка: Показателите се оценяват с "да" ако има представен в доклада достатъчно по обем доказателствен материал; с "не" ако липсва доказателствен материал и с "частично" ако има доказателствен материал, който не е представен достатъчно пълно и ясно.			

МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ЗДРАВНА ТЕХНОЛОГИЯ – ДОПУСКАНЕ ДО ПЛС

- Критериите за оценка на ОЗТ са определени в чл. 3 ал. 2 на Наредба № 9, а именно:
-
- *Оценката на здравните технологии се извършва по следните критерии:*
- *1. наличие или липса на алтернативно лечение на заболяването;*
- *2. наличие или липса на лекарствена алтернатива за лечение на заболяването;*
- *3. ефикасност и терапевтична ефективност на лечението – оценка на терапевтичната полза, удължаване продължителността на живота и подобряване качеството на живот, намаляване на усложненията от основното заболяване;*
- *4. брой на потенциалните пациенти;*
- *5. безопасност на лекарствения продукт – честота и сериозност на нежеланите реакции, нужда от прилагане на допълнителни профилактични или терапевтични мерки за предотвратяване на нежелани реакции;*
- *6. фармако-икономически показатели – разходи за терапия с лекарствения продукт и сравнение на разходите за терапия с наличните алтернативи, съотношение разход – резултат, икономическа оценка на допълнителните ползи;*
- *7. ползи от здравната технология, представени чрез спечелена година живот (LYG), година живот, съобразена с качеството (QALY), или при липса на данни за крайни резултати – чрез предоставяне на междинни такива;*
- *8. анализ на бюджетното въздействие на базата на очакван брой пациенти;*
- *9. оценка на разходите на публични средства за петгодишен период;*
- *10. анализ на здравната перспектива за институцията, която заплаща съответното лечение с обществени средства, или обществената перспектива;*
- *11. морални и етични съображения (при специфични групи заболявания).*

- При разработването на методиката за ОЗТ – допускане до ПЛС бяха разгледани съществуващите методи за оценка описани в **Наредба за условията, правилата и реда за регулиране и регистриране на цените на лекарствените продукти** - *В сила от 30.04.2013 г.; Приета с ПМС № 97 от 19.04.2013 г.*
- Анализирана и използвана част от оценъчната скала на показателите по чл. 30 (Приложение № 5 към чл. 31, ал.1, т.2), както и тези в Приложение № 8 към чл. 54 от Наредбата.
- При част от оценяваните показатели бяха използвани и оценъчните скали предложени от Г. Искров .

Източник: Искров Г., Комплексен постмаркетингов анализ на лекарства сираци. Дисертационен труд. Пловдив 2016 г.

Здравни резултати (пример)

Критерий	Показател	Оценъчна скала	Оценка	Поставете оценката
Здравни ползи	Удължаване продължителността на живот	Животоподдържащо(животоспасяващо)	10	10
		Удължава живота	8	
		Не влияе върху продължителността на живот	0	
	Подобрение качеството на живот	Пълно възстановяване	10	10
		Частично, трайно	6	
		Частично, временно	2	
	Удобство за пациента	Има	2	2
		Няма	0	
	Намаляване на усложненията от основното заболяване	Високо	6	6
		Средно	4	
		Ниско	2	
		Няма	0	
	Ефективност на лекарствения продукт, свързана със специфичната лекарствена форма и път на въвеждане	Има	2	2
		Няма	0	
Клинична ефективност		Значителни клинични предимства	9	9
		Относителни клинични предимства	5	
		Незначителни клинични предимства	2	
Терапевтична полза		Като първи избор	10	10
		Като следващ избор	5	
		Друга терапия	1	
Безопасност	Честота на поява на нежелани реакции	Ниска (много редки; неизвеста честота)	5	5
		Средна (нечести; редки)	2	
		Висока (много чести; чести)	0	
	Сериозност на нежеланите реакции	Леки, обратими	10	10
		Тежки, обратими	5	
		Тежки, необратими	1	
	Поведение при поява на нежелани реакции	Не се налага спиране и без допълнително лечение	10	10
		Не се спира, но с допълнително лечение	5	
		Спира се лечението без допълнителна терапия	2	
		Спира се лечението и допълнителна терапия	1	
	Допълнителни профилактични или терапевтични мерки за предотвратяване на нежелани реакции	Наличие на допълнителни мерки	0	5
		Липса на допълнителни мерки	5	
Наличие на алтернатива				
Алтернатива	Алтернативно лечение на заболяването	Отсъствие на алтернатива	3	3
		Наличие на алтернатива	1	
	Лекарствена алтернатива за лечение на заболяването	Отсъствие на алтернатива	3	3
		Наличие на алтернатива	1	

Оценка тежестта на показателите

- Използвайки оценъчната скала за всеки показател, съответно максималната му стойност, бе приложен метода за оценка на тежестта му спрямо цялата съвкупност от показатели – min-max нормализация при рейтинговата оценка по формулата:

$$I_{qc}^{t} = \frac{x_{qc}^{t} - min_{c}\left(x_{q}^{t0}\right)}{max_{c}\left(x_{q}^{t0}\right) - min_{c}\left(x_{q}^{t0}\right)}$$

Тежест и относителен дял от общата оценка на критериите по наредбата

КРИТЕРИИ ПО НАРЕДБАТА	оценка по скалите на критериите	min-max нормализация (тежест на критерия)	Относителен дял от общата оценка
1. Наличие или липса на алтернативно лечение на заболяването	3	0,27	0,6%
2. Наличие или липса на лекарствена алтернатива за лечение на заболяването	3	0,27	0,6%
3. Ефикасност и терапевтична ефективност на лечението			30,0%
a. Оценка на терапевтичната полза	10	0,91	
b. Удължаване продължителността на живота	10	0,91	
c. Подобряване качеството на живот	10	0,91	
d. Намаляване на усложненията от основното заболяване	6	0,55	
e. Удобство за пациента	2	0,18	
f. Ефективност на лекарствения продукт, свързана със специфичната лекарствена форма и път на въвеждане	2	0,18	
j. Клинична ефективност	9	0,82	
4. Брой потенциални пациенти	500		
5. Безопасност на лекарствения продукт			17,7%
a. Честота на нежеланите реакции	5	0,45	
b. Сериозност на нежеланите реакции	10	0,91	
c. Поведение при поява на нежелани реажции	10	0,91	
d. Нужда от прилагане на допълнителни профилактични или терапевтични мерки за предотвратяване на нежелани реакции	5	0,45	
6. Фармако-икономически показатели			27,6%
a. Разходи за терапията с лекарствения продукт			
a1. Средно годишен разход за пациент (само за лекарствения продукт)	10	0,91	
a2.Средно годишен разход от преки немедицински и непреките разходи	9	0,82	
b. Сравнение на разходите за терапия с наличните алтернативи	5	0,45	
c. Съотношение разход-резултат (ICER)	11	1,00	
d. Икономическа оценка на допълнителните ползи	8	0,73	
7. Ползи от здравната технология			
a. Спечелена година живот LYG	0,8		
b. Година живот съобразена с качеството QALY	0		
c. Липса на данни – представяне на междинни	0		
8. Анализ на бюджетното въздействие на база очакван брой пациенти	7	0,64	3,5%
9. Оценка на разходите на публични средства за пет годишен период	4	0,36	1,2%
10. Анализ на здравната перспектива за институцията, която заплаща съответното лечение с обществени средства , или обществената перспектива	2	0,18	0,3%
11 Морални и етични съображения при специфични групи заболявания			4,8%
а. социална значимост на заболяването	2	0,18	
б. уязвими групи	8	0,73	
12. Наличие на научни доказателства за анализа	8	0,73	4,4%
13. Характеристика на заболяването			8,1%
а. болестност, заболеваемост	8	0,73	
б. клинична тежест	5	0,45	
в. продължителност на лечението	5	0,45	
14. Показания за приложение съгласно кратката характеристика	4	0,36	1,2%

Условия за приемане на решението:

- *Приемането на решение с препоръка:*
  - *за включване на лекарствения продукт в ПЛС след ОЗТ е при повече от 75% от максималния брой точки (965),*
  - *между 50% (643) и 75% (965) решението за препоръка е за допускане след определени условия и*
  - *под 50% (643) - решението е да се препоръча да не се допусне в ПЛС.*
- Предлаганата методика е изготвена с цел обективизиране и ориентиране при вземането на решение относно препоръката за включване или не новата технология, но трябва да се отбележи, че то не трябва да се приема като окончателно, а окончателното решение се взема от Комисията след проведено обсъждане и гласуване според изискванията на чл. 13 (2) от Наредбата.
- Приемането също на границите за решения (thresholds) – т.е. дали да е 75% и 50%или други зависи от политическото решение дали условията за приемане или не да са утежнени.

Актуална информация за подадени досиета към момента

ЛЕКАРСТВЕН ПРОДУКТ	ВХ. №	от дата	ИЗПРАТЕНИ ПИСМА			ПОЛУЧЕНИ ПИСМА			спир. на срока /дни/			заповед РК	от дата	спир. на срока РК/дни/			срок РК	краен срок	
1	852	17.3.2016 г.										192/11.04	11.4.2016	8			29.5.2016	23.6.2016	
2	986	14.3.2016 г.	05.5.2016	27.5.2016	01.6.2016	11.5.2016						194/11.04	11.4.2016				21.5.2016	12.6.2016	спрян часовник
3	616,617, 618	16.2.2016 г.	02.3.2016	17.5.2016								193/11.04	11.4.2016				21.5.2016	16.5.2016	спрян часовник
4	1211	25.3.2016 г.	07.6.2016									218/28.04	28.4.2016				7.6.2016	23.6.2016	спрян часовник
5	1537	14.4.2016 г.										220/28.04	28.4.2016				7.6.2016	13.7.2016	
6	1245	28.3.2016 г.										219/28.04	28.4.2016				7.6.2016	26.6.2016	
7	1037	16.3.2016 г.	22.3.2016	05.5.2016	09.6.2016	25.3.2016	9.5.2016		3			217/28.04	28.4.2016				7.6.2016	17.6.2016	спрян часовник
8	1855	04.5.2016 г.	11.5.2016			09.5.2016	13.5.2016	6.6.2016	24			278/31.05	31.5.2016				10.7.2016	26.8.2016	
9	1878	09.5.2016 г.	13.5.2016	08.6.2016		06.6.2016						279/31.05	31.5.2016				10.7.2016	07.8.2016	спрян часовник
10	1911	10.5.2016 г.										275/31,05	31.5.2016				10.7.2016	08.8.2016	
11	1896	09.5.2016 г.	13.5.2016	08.6.2016		06.6.2016						277/31,05	31.5.2016				10.7.2016	07.8.2016	спрян часовник
12	2113	20.5.2016 г.				31.5.2016												18.8.2016	
13	2178	26.5.2016 г.	03.6.2016															24.8.2016	
14	2291	03.6.2016 г.	08.6.2016															01.9.2016	

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Повече информация можете да намерите на:
http://ncphp.government.bg/hta-commission-menu.html